

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Deskriptivní kvalitativní design - rozhovor a tematická analýza

Katarína Žiaková

Juraj Čáp

2021

Autoři:

prof. Katarína Žiaková

doc. Juraj Čáp

Comenius University in Bratislava

katarina.ziakova@uniba.sk

juraj.cap@uniba.sk

„Tento výstup lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>).“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBSAH

OBSAH.....	3
1 KVALITATÍVNY PRÍSTUP VO VÝSKUME	4
2 VÝSKUMNÁ OTÁZKA	6
3 VÝSKUMNÝ SÚBOR V KVALITATÍVNOM VÝSKUME.....	8
4 HODNOVERNOSŤ KVALITATÍVNYCH ŠTÚDIÍ.....	10
5 ROZHOVOR AKO VÝSKUMNÁ METÓDA.....	13
6 TEMATICKÁ ANALÝZA	17
LITERATÚRA.....	19

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1 KVALITATIVNÝ PRÍSTUP VO VÝSKUME

Kvalitativný výskum sa využíva na hlbšie pochopenie ľudského správania, skúseností, postojov, zámerov a motivácií na základe pozorovania a interpretácie, aby zistil, ako ľudia myslia a cítia. Je to forma výskumu, v ktorej výskumník dáva väčšiu váhu názorom účastníkov, čo na neho kladie aj značné nároky ako odstup od problému, schopnosť analyticko-kritickej reflexie, rozpoznať a vyhnúť sa skresleniu - získať platné a spoľahlivé údaje a výsledky, teoretická pripravenosť a skúsenosť s interpretáciou, komunikačné a pozorovacie schopnosti.

Kvalitativný výskum je (okrem iného) inšpirovaný predpokladom, že poznanie o ľuďoch nie je možné bez opisu ľudskej skúsenosti, tak ako je žitá a interpretovaná samotnými aktérmi. Túto požiadavku vyslovil významný fenomenológ Edmund Husserl, ktorý zastával názor, že vedy sa odklonili od svojho hlavného cieľa a mali by s vrátiť späť k človeku. V kvalitativnom výskume sa pracujeme väčšinou so slovom (naratívny materiál), ale ako vstupné dáta môžu slúžiť aj kresby alebo celkové správanie participantov.

Základný rozdiel medzi kvalitativným a kvantitatívnym výskumom je uvedený v nasledujúcej tabuľke 1.

Tab. 1. Rozdiel medzi kvantitatívnym a kvalitativným výskumom

Kvantitatívny prístup	Kvalitatívny prístup
Experiment – štandard. dotazník, škály...	Ne/pološtrukturované metódy – rozhovor...
Kvantita – číslo – štatistika	Kvalita – slovo – logická analýza
Veľká vzorka	Malá vzorka
Jasná kauzalita	Mnohoznačný kontext
Presné meranie	Význam pre participanta – interpretácia
Identické opakovanie	Pochopenie
Nezávislý pozorovateľ	Zúčastnený pozorovateľ
Uzavretosť	Otvorenosť
Testovanie teórie	Vytváranie teórie

V kvalitativnom výskume existuje pluralita základných metodologických prístupov, preto neexistuje jeden všeobecne uznávaný spôsob ako robiť kvalitativný výskum. Všeobecne, ale aj zjednodušene, je možné konštatovať, že kvalitativný výskum je taký, ktorý nedosahuje výsledky štatistickými metódami.

Existuje niekoľko základných filozofických tradícií (paradigiem), ktoré určujú základné smerovanie kvalitatívneho výskumu sú to:

- fenomenologická a
- hermeneutická tradícia.

Na ich základe sa etablovali metodologické prístupy, ktoré môže rozdeliť na:

- generický kvalitatívny prístup,
- fenomenologický prístup,
- hermeneutický prístup,
- ich kombinácie (napr. intrerpretativno fenomenologický analýza – IPA),
- etnografický výskum,
- zakotvená teória,
- akčný výskum,
- a iné.

V rámci deskriptívnych kvalitatívnych štúdií ide najčastejšie o generický prístup (*generic qualitative research*), ktorý má sa primárne neprikláňa ku konkrétnej metodologickej paradigme, ale skôr k paradigme kvalitatívneho výskumu celkovo, tak ako sme ho opísali na začiatku.

2 VÝSKUMNÁ OTÁZKA

Základom každého výskumu je stanoviť relevantnú výskumnú otázku alebo cieľ, ktorá rámčuje celý výskum od začiatku až do jeho konca. Ako stanoviť „dobrú“ výskumnú otázku? Väčšinou to nie je úplne jednoduché. Pri jej stanovení môžu pomôcť nasledujúce odporúčania:

- Prvé pokusy je dobré reflektovať.
- Diskutovať ju s inými (skúsenejšími) kolegami, školiteľmi a ich komentáre vziať do úvahy.
- Až nakoniec vytvoriť finálnu verziu výskumnej otázky (alebo cieľa)

Dôležité je čo sa chcem výskumom dozvedieť. V tomto prípade nám môže pomôcť PICO, ktorý štruktúruje celú výskumnú otázku (alebo cieľ):

P: populácie – výskumný súbor – Koho sa výskum bude týkať?

I: záujem – fenomén – Čo budem skúmať?

Co: kontext – V akom kontexte to budem skúmať?

Dôležité!

(P) Kvantita je zameraná na veľké vzorky / kvalita na malé.

Do otázky je potrebné zahrnúť konkrétnu výskumnú populáciu.

(I) Jasne stanoviť, čo budem u danej skupiny ľudí sledovať.

V otázke treba ohraničiť fenomén.

(Co) V akom prostredí budem skúmať, v akej životnej situácii...

Jasne určiť kontext výskumu.

Všetky body sú navzájom prepojené a tvoria základ pre výber metód, výskumného súboru a celkového spôsobu spracovania.

Príklad výskumnej otázky:

Aká je skúsenosť sestier so starostlivosťou o pacienta na reprofilizovaných ARO Covid oddeleniach?

Stanovine výskumného zámeru môže byť realizovaná aj cez cieľ, kedy sa na začiatku používajú slová ako preskúmať, pochopiť, objaviť, identifikovať, interpretovať, opísať a iné. Cieľ nie je formulovaný v opytovacej vete (otázka) ale v oznamovacej (výrok).

Príklad výskumného cieľa:

Opísať skúsenosť sestier so starostlivosťou o pacienta na reprofilizovaných ARO Covid oddeleniach.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

3 VÝSKUMNÝ SÚBOR V KVALITATÍVNOM VÝSKUME

Zámerný alebo účelový výber výskumného súboru je najrozšírenejšou metódou výberu v kvalitatívnom výskume. Je založený na cielenom vyhľadávaní účastníkov s určitými vlastnosťami a ochotou zapojiť sa do výskumu. V rámci výberu sa zaujímame o ľudí s konkrétnou skúsenosťou – tzv. „insiders“ a preto je nutné jasne definovať zaraďovacie (inkluzívne) a vyrad'ovacie (exkluzívne) kritéria.

Zámerný – účelový výber – príklad:

Potrebujem pacientov z určitým problémom, určitou životnou skúsenosťou.

Napríklad matky, ktoré stratili svoje dieťa na základe onkologického ochorenia.

Stanovým zaraďovacie a vyrad'ovacie kritéria.

- Zaraďovacie: min. rok po strate, dieťa do x rokov, úmrtie dieťaťa v inštitucionalizovanej starostlivosti...
- Vyrad'ovacie: diagnostikovaná depresia u matky, žijúci súrodenec...

Oslovím inštitúciu, ktorej služby ľudia s týmto problémom využívajú. Kontaktujem konkrétne osoby, nechám oznam...

Ďalšou metódou je metóda snehovej gule (*snowball sampling*). Základným východiskom je získanie kontaktu s prvými účastníkmi. Na základe ich odporúčaní oslovujeme ďalších alebo v rámci výskumu sa zistí, že je nutné osloviť aj ďalších aktérov, ktorých sa skúmaný problém týka. Často sa takýto spôsob používa v uzavretejších komunitách.

V rámci stanovenia výskumného súboru je možné použiť aj metódu totálneho výberu. Výskumný súbor je tvorený všetkými možnými prvkami uvažovaného základného súboru. Populácia sa rovná výskumný súbor. Využíva pri extrémne malom počte prvkov základného

súboru (malý pracovný tím, ľudia, ktorý prežijú špecifickú udalosť). Využíva sa pri aj v prípadových štúdiách (napríklad pacient s neobvyklým priebehom ochorenia).¹

Saturácia výskumného súboru

Princíp saturácie (nasýtenie alebo sýtosť) výskumného súboru znamená, že pokiaľ nám napr. rozhovory s ďalšími účastníkmi neprinesú nové informácie (významové jednotky, kódy) zber dát končí. Po istom čase sa informácie začnú opakovať a ďalšie rozširovanie výberu je neefektívne.

Saturáciu možno jednoducho definovať ako spokojnosť s údajmi. Bod nasýtenia určuje veľkosť vzorky v kvalitatívnom výskume, pretože naznačuje, že boli zhromaždené adekvátne údaje pre podrobnú analýzu. Neexistujú však žiadne pevné kritéria na veľkosť súboru alebo štandardné testy, ktoré by určovali množstvo napr. rozhovorov potrebných na dosiahnutie sýtosti.

¹ Miovský sa pokúsil navrhnúť klasifikáciu metód výberu súboru na základe rôznych konceptov, rôznych autorov, pričom táto klasifikácia nie je vyčerpávajúca. Pozri MIOVSKÝ, M. *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskume*. Grada, 2006.

4 HODNOVERNOST KVALITATIVNÝCH ŠTÚDIÍ

Validita a reliabilita sú pojmy, ktoré majú vzťah hlavne ku kvantitatívnemu výskumu. V kvalitatívnom výskume sa buď nepoužívajú vôbec, vtedy hovoríme o radikálnej pozícii. Podľa nej sú tieto konštrukty sú podmienené kultúrne, historicky, ekonomicky atď. a sú neustále konštruované a rekonštruované, a teda podliehajú zmene. Tento názor však nevyvracia možnosť posúdenia platnosti výsledkov výskumu, nenárokujú však tomuto posúdeniu univerzálnu platnosť. Ďalšie stanovisko je umiernené a tvrdí, že validitu a reliabilitu je v kontexte kvalitatívneho výskumu potrebné redefinovať, alebo termíny nahradiť inými kritériami, ktoré by priamo vychádzali z kvalitatívnej paradigmy. Ide o hodnovernosť, dôveryhodnosť a prenositeľnosť ako špecifických kritérií na posúdenia a zabezpečenia rigoróznosti (*rigor* - prísnosť) a redukcie skreslenia, či systematických chýb (*bias*) v kvalitatívnych výskumoch.

Hodnovernosť (*trustworthiness*)

V kvalitatívnych štúdiách je dôležité sledovať celý výskumný proces a nie len výsledok výskumu. Preto je dôležité podrobne jasne vymedziť problém, výber metód zberu empirických údajov, výber metódy analýzy týchto údajov, výber participantov a samotný opis krokov od začiatku až po výsledky. Tento postup by mal zabezpečiť hodnovernosť (*trustworthiness*) celej výskumnej štúdie.

Dôveryhodnosť (*credibility*)

Dôveryhodnosť je obdobou internej validity v kvantitatívnom výskume. Ide o zabezpečenie zhody medzi získanými výsledkami od participantov a ich interpretáciou výskumníkom, teda o to, do akej miery sa zhoduje „pohľad“ participantov a jeho reprezentácia výskumníkom.

Môže byť dosiahnutá rôznymi stratégiami.

Jednou z nich je výber už použitej výskumnej stratégie, ktorá má jasne definovaný postup získavania, analyzovania a interpretácie dát. Časté je využitie princípu triangulácie (*triangulation*), ktorý ponúka rôznu perspektívu na skúmaný fenomén (problém). Cieľom akejkoľvek triangulácie je porovnať zistenia nájsť zhody, ale aj odlišnosti, ktoré mixovanie perspektív prináša - reflektovať ich vzhľadom k výskumnému cieľu. Môže to byť:

- Triangulácia zdrojov dát (*triangulation of data sources*) – jednou metódou zbierame dáta napríklad od rôznych zainteresovaných osôb.
- Triangulácia metód zberu empirických údajov (*triangulation of data collection methods*) – rôznymi metódami získavame dáta od tých istých participantov.
- Triangulácia výskumníkov (*triangulation of investigators*) – dáta samostatne analyzujú viacerí výskumníci.

Ďalší spôsob je využitie overenie výsledkov samotnými participantami (*member checking*). Na konci výskumu sa opäť vraciame k participantov z otázkou, či sa naša interpretácia zhoduje s ich.

Audit kolegov alebo reflexia kolegov (*peer debriefing*) je stratégia podobná predchádzajúcej, ale závery posudzujú nezávisle experti. Ak sa ich závery zhodujú je možné hovoriť o dôveryhodnosti (platnosti).

Zväčša nevyhnutné je pri prezentácii výsledkov na podporu dôveryhodnosti využitie priamych citácií (*quotations*) participantov. Dôležité je zachovať mieru využitia tejto techniky, aby bol vyvážený stav medzi použitím autentických výpovedí a ich interpretáciou.

Prenositel'nosť (*transferability*)

Je obdobou externej validity a má úzky vzťah k možnostiam zovšeobecnenia (*generalization*) a aplikovateľnosti (*applicability*). Ide o možnosť aplikovať výsledky v podobnom prostredí. Toto kritérium sa napĺňa podrobným opisom celého procesu výskumu, tak aby čitateľ mohol posúdiť možnosti prenositeľnosti záverov.

Často sa diskutuje o tom, že závery kvalitatívneho výskumu nie sú zovšeobecniteľné. Je však nutné brať v úvahu, že v kvalitatívnom výskume zväčša nejde o zovšeobecnenie v zmysle prenosu výsledkov zo vzorky participantov na celú populáciu, ale o možnosť zovšeobecniť výsledky do teórie.

Okrem týchto kritérií hodnovernosti sa používa aj reflexie subjektivity, čiže odkrytie vlastného hodnotového rámca, ktorý mohol byť prenesený do celého procesu výskumu. Niekedy sa autori vyjadrujú aj k potvrditeľnosti (*confirmability*), čo v širšom chápaní znamená dosiahnutie objektívnosti, tým že výskumník komentuje a „priznáva“ svoje vlastné predispozície, vysvetľuje svoje rozhodnutia vo výbere metodológie a metód, prípadne základného

ráмка výskumu. ďalším kritériom je reflexia limitov samotného výskumu – je upozornením na limitujúce prvky, ktoré sa v priebehu výskumného procesu prejavili, ako napr. nemožnosť realizácie rozhovoru s ďalšou zainteresovanou osobou v popisovanej situácii a podobne.

Dependencia (*dependability* – závislosť, spoľahlivosť)

Používa sa na vyjadrenie reliability (spoľahlivosti) sa v kvalitatívnom výskume. Základnou myšlienkou je aby bol kvalitatívny výskum realizovaný v kontrolovateľných a podrobne zaznamenaných logických krokoch, ktoré môže čitateľ sledovať a posúdiť tak spoľahlivosť a primeranosť (*appropriateness*) výskumných záverov.

Štandardy reportovania kvalitatívnych štúdií

Existujú aj štandardy, ktoré využívajú časopisy na kontrolu kvality kvalitatívnych štúdií. Napríklad: *Standards for Reporting Qualitative Research* (SRQR) – je štandard pre akékoľvek kvalitatívne štúdie. COREQ (Checklist *C*onsolidated criteria for *R*eporting *Q*ualitative research), ktorý je navrhnutý špeciálne pre rozhovory a focus group

5 ROZHOVOR AKO VÝSKUMNÁ METÓDA

Rozhovor patrí medzi jednu z najpoužívanějších výskumných metód v kvalitatívnom výskume

Väčšinou sa realizuje priamym kontaktom medzi výskumníkom a skúmanou osobou / existujú aj nepriame formy (telefón, on-line komunikácia)

Výskumný rozhovor je vedecká metóda, ktorá je vopred naplánovaná. Je to asymetrická situácia, t.j. výskumník vedie rozhovor a kladie otázky a participant na ne odpovedá. Odpovede si výskumník zaznamenáva a neskôr ich vyhodnotí. Zaznamenávanie sa najčastejšie deje prostredníctvom audiozáznamu. Audiozáznam je neskôr doslovne prepísaný za účelom analýzy.

Rozhovor umožňuje zachytiť fakty, motívy, postoje, životnú skúsenosť participanta.

Existuje niekoľko typov rozhovorov, ako napríklad:

- Priamy a nepriamy (telefonický, on-line) rozhovor
- Individuálny rozhovor (*face-to-face*) a skupinový rozhovor (*focus group*)
- Štruktúrovaný, neštruktúrovaný a pološtruktúrovaný rozhovor

Pološtruktúrovaný rozhovor

Najčastejším typom rozhovoru, ktorý sa používa v kvalitatívnom výskume je pološtruktúrovaný rozhovor. Časť otázok je pripravená vopred, ale ich poradie sa môže meniť podľa priebehu rozhovoru. Výskumník môže v priebehu interview utvoriť nové otázky, prípadne niektoré vynechať. Základné otázky rozhovoru sú odvodené od čiastkových výskumných otázok. Avšak nemali by byť s nimi totožné. Zväčša jednej výskumnej otázke zodpovedá niekoľko otázok v rozhovore. Hlavné otázky rozhovoru sa dopĺňajú otázkami zameranými na získanie podrobných informácií – vysvetlenie tvrdení, ktoré participant uviedol počas rozhovoru. Práve tieto dopĺňajúce otázky sú charakteristické pre hĺbkový rozhovor (*in-depth interview*). Dopĺňajúce otázky môžu byť napríklad:

Ako ste to mysleli?

Môžete o tom ešte niečo povedať?

Kedy sa to stávalo najčastejšie?

Aké ste pri tom mali pocity?

Ako si to vysvetľujete?

Prečo si to myslíte?

Ako tá situácia prebiehala?

Pre pološtruktúrovaný rozhovor je dôležité vytvoriť protokol rozhovoru, ktorý by mal obsahovať:

- Úvodne informácie a otázky (vysvetlenie, prečo robíme rozhovor a „prelomenie ľadov“)
- Výskumné otázky
- Doplnujúce otázky
- Demografické údaje
- Poďakovanie

Príklad pološtruktúrovaného rozhovoru

Čiastkové výskumné otázky:

Čo považujú sestry za pozitívum v komunikácii s pacientom?

Čo považujú sestry za problém v komunikácii s pacientom?

S akými pacientmi sa sestrám komunikuje najťažšie?

S akými pacientmi sa sestrám komunikuje najľahšie?

Hlavné a doplnujúce otázky v protokole rozhovoru:

Hlavné otázky:

Aké sú Vaše skúsenosti s komunikáciou s pacientmi? Najprv by sme sa mohli zamerať na Vaše pozitívne skúsenosti. Čo vnímate ako pozitívne, keď sa rozprávate s pacientmi?

Prípadné doplnujúce otázky:

Prečo je to pozitívne? V akej situácii sa to stáva? Môžete mi to vysvetliť?

S akými pacientmi sa Vám komunikuje najľahšie? Prečo sa práve s nimi komunikuje najľahšie?; Opíšete mi to? Môžete mi to vysvetliť?

Hlavné otázky:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

A čo naopak. Čo vnímate ako negatívne, keď sa rozprávate s pacientmi? Čo vnímate ako bariéry v komunikácii?

Prípadné doplňujúce otázky:

Prečo to pôsobí na Vás negatívne?; V akej situácii sa to stáva?; Môžete mi to vysvetliť?;

S akými pacientmi sa Vám komunikuje najťažšie? Prečo sa práve s nimi komunikuje najťažšie?; Opíšete mi to?; Môžete mi to vysvetliť?

Hlavné otázky:

Ak by ste mohli niečo zmeniť v komunikácii s pacientmi, čo by to bolo?

Prípadné doplňujúce otázky:

Prečo práve toto by ste zmenili?

Chceli by ste k tejto téme ešte niečo dodať?

V rámci plynulosti rozhovoru a podpory participanta, aby rozprával o svojej skúsenosti je vhodné používať povzbudenie participantov. Ako povzbudenie participantov môžeme použiť:

- Krátke vyjadrenie porozumenia a záujmu – chápem, áno, rozumiem...
- Krátke mlčanie - (2-3 sekundy) spolu s očným kontaktom po odpovedi participanta – naznačte, že očakávate rozvinutie odpovede.
- Zopakovanie otázky – ak participant neodpovedal dostatočne, zopakujte otázku. Je to podnet a uistenie pre participanta, že vám záleží na jeho odpovedi.
- Zopakovanie (parafrázovanie) odpovede – overíte si, či ste správne pochopili výpoveď participanta.
- Sumarizácia odpovede participanta – nasleduje po uzavretí istej témy rozhovoru.

Uistíte participanta, že ste všetko správne pochopili.

Pozor však na navádzanie na odpovede a podsúvanie vlastných vysvetlení, ktoré by mohli skresliť výpovede participantov. Výskumník by mal „zabudnúť“ na svoje vlastné postoje a skúsenosti a zamerať sa na skúsenosť participantov.

Čo sa týka dĺžky rozhovoru, rozhovor by sa mal realizovať väčšinou dovtedy, kým výskumník nezíska potrebné informácie. Väčšinou však trvá dovtedy, pokým je participant ochotný

odpovedať. Je potrebné počítať s faktorom únavy (obzvlášť pri niektorých ochoreniach). Hĺbkové rozhovory trvajú aj viac ako hodinu.

Pre vedenie rozhovoru je dôležitý zácvik výskumníka. Zácvik je zameraný na:

- vytvorenie raportu,
- kladenie otázok,
- sledovanie obsahovej línie,
- vhodné reagovanie na odpovede,
- realizovať skúšobné interview, podľa možnosti s osobami, ktoré sa podobajú cieľovej skupine,
- konzultácia so skúsenejším výskumníkom (napr. pri analýze prepisu rozhovoru) zameraná na spätnú väzbu pre výskumníka

V rámci rozhovoru má výskumník niekoľko úloh:

- Má trpezlivo, priateľsky, ale zároveň rozumne kriticky počúvať.
- Nemá prejavovať nijaké mocenské sklony.
- Nemá dávať rady ani dohovárať participantovi.
- Nemá s participantom diskutovať, dohadovať sa.
- Má hovoriť alebo klásť otázky:
 - o ak treba participantovi pomôcť vyjadriť sa,
 - o ak treba odstrániť obavy či napätie participanta,
 - o ak treba participanta pochváliť, že presne vyjadruje svoje myšlienky, city,

ak treba participanta vrátiť k otázkam, ktoré sa vynechali alebo sa na ne zabudlo.

6 TEMATICKÁ ANALÝZA

Existujú rôzne spôsoby kvalitatívnej analýzy v závislosti od typu metodológie:

- fenomenologická analýza („čistý jav“),
- hermeneutická analýzy (jav v socio-kultúrom kontexte – interpretácia),
- interpretatívno-fenomenologická analýza (IPA),
- zakotvená teória (grounded theory) (axiálne kódovanie – vytvorenie teórie),
- etnografická analýza (jav v socio-kultúrom kontexte – opis),
- obsahová analýza (rôzne druhy – podľa autorov),
- tematická analýza.

Tematická analýza je metóda identifikácie, analýzy tém v dátach. Využívaná je pri výskumoch skúmajúcich názory, znalosti, skúsenosti alebo hodnoty. Výskumník je aktívny prvok výskumu, ktorý premýšľa o dátach, hľadá v nich spojenia (témy a významové vzorce, ktoré sa opakovane objavujú) a nakoniec ich interpretuje. Najznámejšou a najpoužívanejšou tematickou analýzou od Braunovej a Clarkovej. Autorky označujú tematickú analýzu za flexibilnú metódu identifikácie, analýzy a vykazovania tém (vzorov) a subtém v dátach. Pri analýze odporúčajú postup skladajúci sa zo šiestich krokov:

1. Zoznámenie sa s dátami,
2. Generovanie prvotných kódov,
3. Hľadanie tém,
4. Preskúmanie tém,
5. Definovanie a pomenovanie tém,
6. Záverečná analýza a zhrnutie výsledkov.

V prvej fáze analýzy sa po prečítaní rozhovorov určujú jednotlivé významové skupiny v dátach. V druhej fáze sa používa otvorené kódovanie s prepájaním príslušných významových skupín (extraktov) do jednotlivých subtém. Subtémy sa ďalej zoskupujú do tém na základe významovej prepojenosti a podobnosti. V nasledujúcej tabuľke 2. uvádzame podobnejší popis tematickej analýzy.

Tab. 2. Tematická analýza

TEMATICKÁ ANALÝZA	
Fáza procesu	Kroky činnosti
Zoznámenie sa s dátami Generovanie prvotných kódov	Vytvorenie prepisu dát ▼ Prvé čítanie bez kódovania ▼ Identifikovanie významových skupín a ich pomenovanie predbežnými kódmi (otvorené kódovanie) ▼ Triedenie a organizácia textu pod kódy + vytváranie poznámok ▼ Opätovné čítanie a úprava kódov do definitívnej podoby
Hľadanie tém Preskúmanie	Identifikovanie podobných kódov a ich redukcia pod spoločnú subtému ▼ Identifikácia nosných subtém, ktoré opisujú prípadne vysvetľujú dáta
Definovanie a pomenovanie tém	Identifikovanie podobných subtém a ich zaradenie pod spoločnú tému Vytvorenie definícií jednotlivých subtém a následne tém
Záverečná analýza a zhrnutie výsledkov	Identifikácia vzťahov / prepojení medzi subtémami a témami ▼ Vytvorenie schémy, ktorá zachytáva témy, subtémy a ich vzťahy ▼ Vytvorenie opisu a interpretácie schémy

LITERATÚRA

AGEE, J. 2009. Developing qualitative research questions: a reflective process. *International Journal of Qualitative Studies in Education*. 22(4), 431-447.

BRAUN V, CLARKE, V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 2006;3(2):77-101.

Critical Appraisal Skills Programme. CASP Qualitative Checklist. 2018. [cited 2016 Apr 18]. Available from <https://casp-uk.net/wp-content/uploads/2018/01/CASP-Qualitative-Checklist.pdf/>.

GALAFSHANI, N. Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research. In *The Qualitative Report*, 2003, vol. 8, no. 4, pp. 597-607.

GAVORA, P. a kol. 2010. Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. Bratislava : Univerzita Komenského, 2010. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>

HENDL J. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. 1. vyd. Praha: Portál, 2005.

KAHLKE, R. M. (2014). Generic Qualitative Approaches: Pitfalls and Benefits of Methodological Mixology. *International Journal of Qualitative Methods*, 37-52. <https://doi.org/10.1177/160940691401300119>

KOCH, T. Establishing rigour in qualitative research: the decision trail. In *Journal of Advanced Nursing*, 2006, vol. 53, no. 1, pp. 91-103.

LONG, T. – JOHNSON, M. Rigour, reliability and validity in qualitative research. In *Clinical Effectiveness in Nursing*, 2000, vol. 4, pp. 30-37.

MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. 1. vyd. Praha : Portál, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1262-4.

O'BRIEN BC, HARRIS IB, BECKMAN TJ, REED DA, COOK DA. Standards for reporting qualitative research: a synthesis of recommendations. *Acad Med*. 2014;89(9):1245-1251.

PERCY, W. H., KOSTERE, K., & KOSTERE, S. (2015). Generic Qualitative Research in Psychology. *The Qualitative Report*, 20(2), 76-85. Retrieved from <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol20/iss2/7>

PORTER, S. Validity, trustworthiness and rigour: reasserting realism in qualitative research. In *Journal of Advanced Nursing*, 2007, vol. 60, no. 1, pp. 79-86.

ROLFE, G. Validity, trustworthiness and rigour: quality and the idea of qualitative research. In *Journal of Advanced Nursing*, 2006, vol. 53, no. 3, pp. 304-310.

RUCKER, M. 2016. Qualitative Research Question Examples. In Thesis Writing & Dissertation [online]. [03-05-19]. Dostupné na: <https://unstuck.me/qualitative-research-question-examples/>

SHENTON, A.K. Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. In Education for Information, 2004, vol. 22, pp.63-75.

ŠVEC, Š. et al. Metodológia vied o výchove. Bratislava: Iris, 1998. 303 s. ISBN 80-88778-73-5.

TONG A, SAINSBURY P, CRAIG J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. Int J Qual Health Care. 2007;19(6):349-357.

ŽIAKOVÁ K. et al. Ošetrovatel'stvo : Teória a vedecký výskum. 2. vyd. Martin : Vydavateľ'stvo Osveta, 2009. 319 s. ISBN 978-80-8063-304-2.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY